

Katedra dokumentární tvorby**Posudek teoretické diplomové práce magisterské**

Autor/ka práce: ESTER KOLÁŘOVÁ

Název práce: ETNOFIKCE JAKO CESTA K PRAVDĚ

Posudek vedoucí/ho práce ANO

Posudek oponenta/ky ☐

Autor/ka posudku (jméno, příjmení, pracoviště): prof. Mgr. Rudolf Adler KDT FAMU

Hodnocení obsahu a výsledné podoby teoretické diplomové práce:

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce: Mimořádně vhodné. Přístup prokazuje předběžné univerzitní vzdělání v oboru etnografie a etnologie.

Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu: Komplexně a v úplnosti.

Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu: Hodnocení analytické i kritické.

Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce: Logické a proporční.

Jazyková a stylistická úroveň práce. Obratná stylistika a práce s odbornou terminologií.

Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejaté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě) V normě.

Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava: Bez příloh.

Původnost práce, přínos k rozvoji oboru. Původní a přínosná práce

Celkové hodnocení diplomové práce (A-F) B

(vysvětlivky hodnocení: A = výborný výkon převyšující daná kritéria, B = nadprůměrný výkon s minimem chyb, C = průměrný výkon s přijatelným počtem chyb, D = přijatelný výkon s větším počtem chyb, E = výkon vykazující minimální naplnění kritérií, F = nepřijatelný výkon)

Doporučení:

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce obsahuje odstavec shrnující obsah práce a její závěry; rozvádí detailněji hodnocení dílčích kritérií uvedených výše, zejména zdůvodnění známek D, E, F; vyzdvihuje přednosti práce, zvláště v případě hodnocení A, B; formuluje otázky, k nimž se student/ka musí při obhajobě vyjádřit; na závěr uvádí jednoznačné vyjádření, zda autor prokázal či neprokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve své oblasti výzkumu, zda jeho práce splňuje či nesplňuje požadavky standardně kladené na diplomové práce, zda vedoucí/oponent práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě a jakou známku navrhuje. Slovní hodnocení má typicky rozsah 1 normostrany; v případě práce bez výtek může být i kratší. U prací, kde není co vytýkat, je namístež položit doplňující otázku ve smyslu, kam by uchazeč pokračoval v dalším výzkumu.

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce:

Ester Kolářová přistoupila k úkolu odpovědně již v přípravné fázi hledání námětu a jeho koncepčnímu upřesňování. Po konzultacích prvotního poněkud extenzivního pojetí zúžila ku prospěchu věci námět práce na analýzu problematiky přístupu a metodologie zásadních filmů Jeana Rouché v kontextu projektivní improvizace a etnofikce. Tato volba umožnila autorce kromě jiného využít poznatky vysokoškolského studia etnografie, etnologie a sociologie i zkušenosti z realizace vlastních filmů a etnografických výzkumů.

Jean Rouch experimentátor, filmař a etnograf, všestranná, složitá a pro mnohé kontroverzní osobnost je považován za zakladatele hnutí Cinema verité a jeho film *Chronique d'un été* je jeho manifestem. Ve vlastní filmařské dráze nepochybně navázal na režijní metodu Roberta Flahertyho, ale postupně dospěl k její významné modifikaci a proměně v užití participačního modusu. Stručně řečeno na maximální interakci filmaře s postavami a jejich komplexním podílu na vzniku filmu. Rouch postupně dospívá až k tomu, že přiděluje postavám jiné identity nebo dokonce nechá představitelům svobodu si nové identity vymýšlet a v řízené projektivní improvizaci je ztvárňovat. Rouch jako autor je pak ve svých filmech stále významně přítomen nejenom jako iniciátor dění před kamerou a jeho komentátor, ale často vystupuje před kameru i osobně. Postupně pak dospívá k přesvědčení, že fikce je jedinou cestou jak proniknout do reality.

Nicméně, analyzovat Rouchovu režijní metodu není mým záměrem. Tento úkol si zvolila Ester Kolářová a zhostila se ho po mém soudu úspěšně. Především chci ocenit komplexnost jejího přístupu k osobnosti Jeana Rouché. Postihuje nejen jeho originalitu, novátorství, ale i provokativnost. Jeho profesní konjunkce mezi etnografií, etnologií, sociologií a filmovým přínosem. Rouchovy filmy a metody dokonce přispěly ve své době k proměně etnografie a její metodologie od observace k reflexi. Autorka poukazuje i na to, že někteří sociologové a etnografové užili jeho metodu projekční improvizace při vlastních výzkumech a uvádí konkrétní příklady.

Autorka především v první části práce poučeně osvětluje význam základních pojmů, jež se objevují v odborné literatuře ve vztahu k Rouchově tvůrčí metodě a případně jejich vzájemné vztahy, jakými jsou například etnofikce, projektivní improvizace, participační modus, sdílená etnografie, insiderství a dalších.

Komplexní přístup k osobnosti Jeana Rouché a jeho dílu jsem zmínil. V té souvislosti je podstatné, že autorka upozorňuje nejen na jeho intelektuální potenciál, ale i důležité inspirační vlivy z umělecké sféry, jež se v jeho díle projevují. Například jeho ovlivnění jazzovou improvizací, surrealismem a některými osobnostmi z tohoto okruhu. Film *La pyramide humaine* je přímo inspirován básní Paula Eluarda. Nedostí na tom, Rouch vyzývá představitele postav svých filmů, aby před kamerou ztvárňovali vlastní sny, jež se tak stávají součástí žité reality. Navíc pohyblivá kamera evokuje snové obrazy. Film se stává snem a sen filmem.

Autorka také zdůrazňuje Rouchovu režijní zručnost a vynalézavost a uvádí ji i do vztahu s technickými okolnostmi, jež umožnil vývoj techniky. Lehké kamery s kontaktním příjmem zvuku.

Na práci oceňuji také některé detaily, které jsou v našem prostředí téměř neznámé nebo jsou pomíjeny. Například spolupráce Jeana Rouché s francouzským filozofem a sociologem Edgarem Morinem a jeho podíl na filmu *Chronique d'un été*.

Podstatná je kapitola, v níž autorka podrobně rozebírá dobové kritické reflexe Rouchova díla a jeho metody. Nepřijímali je ani mnozí filmaři, ani etnografové. Příznačné je v tomto smyslu Rouchovo vyjádření v jednom tiskovém rozhovoru, že filmaři ho považují za etnografa a etnografové za filmaře. V průběhu spolupráce se k jeho metodě stavěli kriticky dokonce i někteří představitelé postav jeho filmů a nechybí ani případy kdy se s ním fakticky

rozešli. Rouch byl velice kriticky přijímán i politicky. Byl osočován z rasizmu, ponižování Afričanů a uplatňování nadřazených a mocenských pozic v jednání s nimi. Na druhé straně jeho filmy byly v době, kdy v řadě zemí probíhal proces dekolonizace i zakazovány. Například v Anglii.

Autorka průběžně v textu reflektuje i vlastní kritická hodnocení což je pro charakter textu teoretické práce klíčově důležité. Zmiňuje také ve vztahu k Rouchově metodě i vlastní filmařskou zkušenost. Ke škodě věci, jen okrajově. Práci by jistě prospělo, kdyby ji rozvinula podrobněji.

V druhé polovině práce autorka analyzuje filmy *Moi, Noir, Jaguar, Petit à petit, La pyramide humaine* a *Chronique d'un été*. Někdy až příliš zatěžuje text podrobným popisem obsahu jednotlivých titulů.

Nicméně práci Ester Kolářové je možno po dlouhé době hodnotit a přijmout v každém ohledu jako práci skutečně teoretickou. Nikoli jen pro její obsah a jeho uchopení, ale i formálně, obratnou stylistiku a práci s odbornou terminologií

PRÁCI DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ, NAVRHUJI ZNAČKU B.

Datum: 9.9.2020

Podpis: *František Gellner*